

I ПРОГРАМ ЗАВРШНОГ ИСПИТА**1. ЦИЉ**

Завршним испитом проверава се да ли је ученик, по успешно завршеном образовању за образовни профил сервисер термичких и расхладних уређаја, стекао стручне компетенције прописане Стандардом квалификације сервисер термичких и расхладних уређаја¹.

2. СТРУКТУРА

У оквиру завршног испита ученик извршава **један радни задатак** којима се проверава стеченост свих прописаних стручних компетенција.

3. ОЦЕЊИВАЊЕ СТРУЧНИХ КОМПЕТЕНЦИЈА

Оцењивање стечености **стручних компетенција** врши се током реализације - извођења практичних радних задатака. Радни задаци формиран су превасходно на основу јединица компетенција и омогућавају проверу оспособљености ученика за примену знања, демонстрацију вештина и професионалних ставова у радном контексту. На овај начин је омогућено мерење знања, вештина, ставова и способности који одговарају Стандарду квалификације сервисер термичких и расхладних уређаја.

Критеријуми оцењивања стручних компетенција развијени су на основу јединица компетенција и чине *Оквир за оцењивање компетенција за квалификацију сервисер термичких и расхладних уређаја* (у даљем тексту: Оквир). Стручне компетенције су интегрисане у оквир са критеријумима за процену квалификација. Оквир садржи критеријуме процене, дате у две категорије: аспекти и индикатори процене. Инструменти за оцењивање стручних компетенција – обрасци који се користе на завршном испиту формиран су у складу са Оквиром.

Оквир за оцењивање компетенција сервисер термичких и расхладних уређаја

Спровођење заштитних и еколошких мера у процесу рада, комуникација и организацију рада на радном месту; монтажа уређаја у домаћинству и поправка кућних уређаја и апарата.

Аспекти	индикатори					
	1	2	3	4	5	6
Поправљање и монтирање кућних уређаја и апарата у домаћинству	Утврђена неисправност на уређају / позиција и начин монтаже	Замењени неисправни елементи новим	Повезани су елементи који су били предмет сервисирања-интервенције	Испитана функционалност уређаја	Уређај предат на употребу (пуштен у рад) ⁹	Одабран алат, прибор и мерни инструменти
Комуникација и организација рада на радном месту (у сервису или на терену)	Ефикасно и одговорно испланирано радно време	Урађена калкулација према радном налогу	Демонстрирана употреба уређаја	Поднет извештај о обављеном послу		
Спровођење заштитних и еколошких мера у процесу рада	Примењене мере заштите на раду	Примењене мере заштите животне средине	Примена важећих стандарда у свим фазама рада			

За проверу прописаних компетенција, а на основу оквира за процену компетенција утврђује се **листа радних задатака**.

Листу радних задатака за проверу компетенција и радне задатке припрема Центар у сарадњи са тимовима наставника.

_____

4. ПРЕДУСЛОВИ ЗА ПОЛАГАЊЕ И УСЛОВИ СПРОВОЂЕЊА

Ученик полаже завршни испит у складу са Законом. Завршни испит може да полаже ученик који је успешно завршио три разреда средње школе по Наставном плану и програму за образовни профил **сервисер термичких и расхладних уређаја**.

Посебни предуслови за полагање и спровођење завршног испита дати су у следећој табели.

Ученик
• заштитна одећа и обућа
Школа
<p>За припрему и спровођење завршног испита неопходно је да школа самостално или у договору са социјалним партнерима обезбеди потребне услове:</p> <ul style="list-style-type: none"> • време • простор за реализацију испита • машине, уређаје, опрему и прибор • алате и инструменте • потребан материјал за израду одговарајућих радних задатака • пратећу документацију за радне задатке (обрасци, прилози, пратећа литература) • техничку документацију за сваку машину (склоп) у складу са расположивим условима • обрасце записника за сваког ученика • описе радних задатака и прилоге за сваког ученика и члана испитне комисије • обрасце за оцењивање радних задатака • чланове комисија обучене за оцењивање засновано на компетенцијама.

Током реализације испита **није дозвољена** употреба мобилних телефона.

Ученици који не задовољавају прописане предуслове не могу приступити полагању испита.

5. ОРГАНИЗАЦИЈА ИСПИТА

Организација завршног испита спроводи се у складу са Правилником којим је прописан програм завршног испита за образовни профил сервисер термичких и расхладних уређаја.

Школа благовремено планира и припрема људске и техничке ресурсе за реализацију испита и израђује распоред полагања.

Завршни испит спроводи се у школским кабинетима, школским радионицама, или у другим просторима који испуњавају услове радних места за које се ученик образовао. Будући да је значајан део наставног процеса реализован у предузећу, препорука је да се део или испит у целисти реализује у тим условима.

Стручно веће наставника стручних предмета школе бира **листу радних задатака на матурском испиту** на основу листе **радних задатака** из Приручника и формира **школску листу** која ће се користити у датом испитном року. Број радних задатака, за ученике једног одељења који полажу завршни испит, мора бити најмање 10% већи од броја ученика који излазе на завршни испит.

У Приручнику је за сваки радни задатак дат опис радног задатка, одговарајући радни налог и припадајућа техничка документација.

Ученик извлачи **картицу која садржи шифру радног задатка и назив радног задатка** непосредно пред полагање завршног испита, без права замене. Ученик добија радни налог са одговарајућим прилозима за сваки задатак непосредно пред његову реализацију.

У периоду припреме школа организује обуку чланова комисије за оцењивање на завршном испиту уз подршку стручних сарадника школе.

Завршни испит за ученика може да траје највише **један дан**.

5.1. Припрема ученика за полагање

За сваког ученика директор школе именује **ментора**. Ментор је наставник стручних предмета који је обучавао ученика у току школовања. Он помаже ученику у припремама за полагање завршног испита. У оквиру три недеље планиране наставним планом за припрему и полагање завршног испита, школа организује консултације, информисе кандидате о критеријумима оцењивања и обезбеђује услове (време, простор, опрема) за припрему ученика за све задатке предвиђене завршним испитом.

5.2. Испитна комисија

По формирању Испитног одбора директор утврђује чланове испитне комисије за оцењивање на завршном испиту и њихове заменике. Имена екстерних чланова комисије достављају се Центру. Комисију чине три члана, које именује директор школе, према прописаној структури:

- два наставника стручних предмета за образовни профил сервисер термичких и расхладних уређаја, од којих је један председник комисије,
- представник послодаваца – компетентни извршилац датих послова у области електротехнике – кога предлаже Унија послодаваца Србије у сарадњи са одговарајућим пословним удружењима, Привредном комором Србије и Центром.

Ради ефикасније реализације завршног испита, ако за то постоје прописани кадровски и материјални услови, у школи се може формирати и више испитних комисија, које могу истовремено и независно да обављају оцењивање.

6. ОЦЕЊИВАЊЕ НА ИСПИТУ

6.1. Испитни задаци

Провера прописаних компетенција спроводи се на основу листе стандардизованих радних задатака, која је саставни део Приручника .

Ученик извршава **један радни задатак**, који садржи опис радног задатка, радни налог и одговарајућу техничку документацију. Након практичног извођења и бодовања са учеником се води **кратак** стручни разговор, у коме комисија упознаје ученика са евентуалним пропустима, примедбама и сугестијама, а на основу запажања током израде радног задатка, комисија, у овом периоду, може упутити и савете и препоруке ученику у будућем професионалном раду.

Сваком ученику се обезбеђују **једнаки услови** за обављања радног задатка. Припрема услова за одговарајуће задатке мора бити благовремена како се не би реметио ток и регуларност реализације испита. Упутство за постављање услова за реализацију задатака, Центар доставља школи у оквиру документа „Инструкције за оцењиваче за завршни испит за квалификацију сервисер термичких и расхладних уређаја“.

6.2. Оцењивање радног задатка

Оцену о стеченим стручним компетенцијама на завршном испиту даје испитна комисија. Оцењивање радног задатка се врши **индивидуално**. Сваки члан испитне комисије пре испита добија свој образац за оцењивање радног задатка, а председник комисије води и Записник о полагању завршног испита.

Након приступања ученика и извлачења радног задатка, чланови комисије **техником посматрања** оцењују практично извођење.

Време израде радног задатка контролишу сви чланови комисије. Уколико ученик није реализовао радни задатак у оквиру предвиђеног времена, прекида се извођење и комисија оцењује оно што је до тог тренутка урађено.

Сваки члан комисије индивидуално оцењује рад ученика, вреднујући појединачне индикаторе у свом обрасцу за оцењивање радног задатка. Обрасци за оцењивање сва три радна задатка налазе се у Анексу 4 овог Приручника.

Радни задатак може се оценити са највише **100** бодова.

Успех на завршном испиту зависи од укупног броја бодова које је ученик стекао извршавањем

једног радна задатка. Сваки члан испитне комисије у свом обрасцу за оцењивање радног задатка утврђује укупан број бодова за задатак. Појединачан број бодова (сваког члана комисије) се уноси на одговарајуће место у Записнику о полагању завршног испита и на основу тога комисија утврђује просечан број бодова.

Ако кандидат оствари минимум просечних 50 бодова на радном задатку, сматра се да је показао компетентност.

Уколико је просечан број бодова на радном задатку мањи од 50 бодова, сматра се да кандидат није показао компетентност. У овом случају оцена успеха на завршном испиту је недовољан (1).

Просечан број бодова преводи се у успех. Скала успешности је петостепена и приказана је у следећој табели.

Укупан број бодова	Успех
0–49	Недовољан (1)
50–63	Довољан (2)
64–75	Добар (3)
76–88	Врло добар (4)
89–100	Одличан (5)

7. ЕВИДЕНТИРАЊЕ УСПЕХА И ИЗВЕШТАВАЊЕ

Током завршног испита за сваког ученика појединачно, води се Записник о полагању завршног испита. У оквиру записника прилажу се:

- обрасци за оцењивање радног задатака свих чланова комисије.
- радни налог
- извештај о извршеним пословима

Након реализације завршног испита комисија утврђује и евидентира успех ученика у Записнику о полагању завршног испита и ти резултати се објављују, као незванични, на огласној табли школе.

На основу резултата испита, Испитни одбор утврђује успех ученика на завршном испиту. Након седнице испитног одбора на којој се разматра успех ученика на завршном испиту, на огласној табли школе објављују се званични резултати ученика на завршном испиту.

На захтев школа је у обавези да резултате испита достави Центру, ради праћења и анализе завршног испита. У ту сврху Центар благовремено прослеђује школи одговарајуће обрасце и инструменте за праћење.

8. ДИПЛОМА И УВЕРЕЊЕ

Ученику који је положио завршни испит издаје се *Диплома о стеченом средњем образовању за образовни профил сервисер термичких и расхладних уређаја*.

Уз Диплому школа ученику издаје *Уверење о положеним испитима у оквиру савладаног програма за образовни профил сервисер термичких и расхладних уређаја*.